

УДК 811.161.2:81'373.43

**О.М. ТУРЧАК,**

*кандидат філологічних наук,  
доцент кафедри політології, соціології та гуманітарних наук  
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*

## **ЕКСПРЕСІЯ ТА ЕКСПРЕСИВНІСТЬ ЯК СКЛАДОВІ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОКАЗІОНАЛІЗМІВ (НА МАТЕРІАЛІ ПРЕСИ КІНЦЯ ХХ ст.)**

У статті розглядається проблема експресії, експресивності та експресивної лексики в мовознавчій літературі. Акцент зроблено на понятті «оказіональна конотація». Особливу увагу зосереджено на функціях оказіоналізмів у мові української преси кінця ХХ століття. Доведено, що для преси аналізованого періоду характерні два види оказіоналізмів, які відрізняються своїм функціональним призначенням. Причиною виникнення одних є номінативна функція, інших – експресивно-стилістичні функції.

*Ключові слова: експресія, експресивність, конотація, оказіоналізм, номінативна функція, експресивно-стилістичні функції.*

Останнім часом надзвичайно актуальною є проблема експресії, експресивності та експресивної лексики. Написана велика кількість праць, у яких висвітлюється поняття експресивності в різних аспектах: лінгвістичному, лексикологічному, лінгвостилістичному, соціолінгвістичному, психолінгвістичному. Інтерес мовознавців до проблеми експресивності не випадковий, він логічно підготовлений попереднім розвитком лексикології. Експресивність привернула до себе увагу дослідників, коли вже добре був вивчений номінативний лексичний склад мови. Крім того, експресивність стала об'єктом спеціального лінгвістичного аналізу у зв'язку з вивченням семантики мовних одиниць та їхньої системності.

Варто зауважити, що поняття експресії та експресивності багатьма дослідниками розглядаються як тотожні. Такої думки дотримуються А. Горбунов, Н. Кожевникова, Н. Разінкіна. В. Чабаненко вважає, що це різні явища. На його думку, «експресія – це інтенсифікація (збільшення, підсилення) виразності», а «експресивність – це вже сама інтенсифікована (збільшена, підсилена) виразність [12, с. 7]. Мовознавець звертає також увагу на те, що «експресія виявляється лише на мовленнєвому рівні», а «експресивність буває як мовленнєвою, так і мовною. Мовленнєва експресивність панує над мовною і є постійним джерелом збагачення останньої» [12, с. 8].

Своє визначення мовленнєвої експресії пропонує І. Арнольд. Це «властивість тексту чи частин тексту, яка передає значення зі збільшеною інтенсивністю, виражає внутрішній стан мовця та має своїм результатом емоційне або логічне посилення, яке може бути, а може й не бути образним» [1, с. 15]. Г. Колесник під експресією розуміє «те, що протиставляється стандарту, марковане, характерне» [4, с. 93]. О. Ахманова вважає, що експресія – це «виразально-зображальні якості мовлення, що відрізняють його від звичайного (або стилістично нейтрального) і надають йому образності, емоційності забарвлення» [2, с. 524].

До з'ясування сутності понять «експресивність», «емоційність», «оцінність» та «образність» звертається В. Харченко. Експресивність мовознавцем розуміється як

явна невідповідність будь-яких мовних або мовленнєвих засобів мовним стандартам. Емоційність розглядається як психологічна категорія, що знаходить своє вираження у вигуках, афіксальних утвореннях, інтонуванні мовлення, у процесі чого емоційність стає начебто супровідною ознакою слів. Оцінність, на думку В. Харченко, – це закладена в слові позитивна чи негативна характеристика людини, предмета або явища, а образність – це істотна ознака значення, спосіб представлення цього значення. В. Харченко вважає, що експресивність, емоційність, оцінність, образність можна об'єднати одним терміном «конотація» [10].

Термін «конотація» запровадив у вжиток Дж. Міль. Лінгвістичного статусу цей термін набув завдяки Л. Блумфільду. Поняття «конотація» в сучасній лінгвістичній науці не має чіткого визначення, але за останні роки інтерес до конотативного аспекту лексичного значення значно зріс. Конотацію трактують по-різному, зокрема як «емотивне значення» (Л. Новиков), «емоційне нашарування» (Д. Шмельов), «стилістичне значення» (Т. Винокур), «стилістичне співзначення» (Ш. Баллі). Незважаючи на неточність визначення терміна «конотація», усі лінгвісти визнають його зв'язок з емоційно-оцінно-експресивною інформацією. Такої думки дотримуються, наприклад, Л. Азарова, І. Арнольд, Ю. Скребньов та інші.

Нас більше цікавить оказіональна конотація. Така конотація синтезується в мовленні. В. Телія вважає, що конотація – це «семантична сутність, яка узуально або оказіонально входить до семантики мовних одиниць і виражає емотивно-оцінне й стилістично марковане ставлення суб'єкта мовлення до дійсності при її позначенні у висловлюванні, яке одержує на основі цієї проблеми експресивний ефект» [9, с. 5].

Отже, конотація є периферійною частиною лексичного значення, яка містить багатокомпонентну та факультативну інформацію про мовця, його емоційний стан, екстралінгвальну та інтралінгвальну ситуацію спілкування, про характер ставлення мовця до предмета мовлення. Оказіональна конотація – це вторинні емоційно-експресивні й смислові нашарування на власне денотативний зміст, який викликає нетипові уявлення про різні явища, предмети, осіб.

Дехто з мовознавців експресивність і конотацію вважає синонімічними поняттями. На думку В. Телії, це пов'язано з «неопрацьованістю поняття експресивності й відсутністю опису інвентарю засобів..., що виділяють слово, словосполучення, фразу, відрізок тексту» [9, с. 7].

Оказіоналізми мають чи не найбільшу експресивність у мові. Ф. Маремпольський зауважує, що експресивність оказіоналізмів поєднується з емоційно-експресивним забарвленням морфем, унаслідок чого ці лексичні одиниці набувають яскраво вираженого емоційно-експресивного забарвлення [5].

Для аналізу оказіоналізмів важливим є осмислення їхніх функцій, оскільки вони передають авторське бачення подій, явищ, фактів дійсності. Питання функціонування оказіоналізмів розглядалося багатьма дослідниками, але його вивчення залишається актуальним і на сьогодні.

Отже, мета статті – виявлення найбільш типових функцій оказіональних одиниць та аналіз специфіки їхнього функціонування в межах тексту.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

1) визначити та описати стилістичні функції оказіоналізмів як елементів системи виражально-зображальних засобів мови української преси кінця ХХ ст.;

2) установити ступінь їхньої експресивності.

Функції оказіоналізмів пов'язані з їхньою природою. Більшість мовознавців розуміє функцію як мету появи оказіоналізмів та їхнє призначення в мовленні, тобто функції оказіональних одиниць перебувають у прямих залежності від причин появи їх у тексті.

Ураховуючи специфіку досліджуваних одиниць, слід зазначити, що оказіоналізми серед усіх функцій літературних слів переважно виконують дві функції – номінативну та прагматичну. Відмінності, що проявляються під час аналізу функціонування оказіональних лексем, у цілому незначні.

Функції оказіоналізмів у мові преси майже не були предметом спеціального дослідження. До розгляду цієї проблеми частково зверталися М. Калніязов [7], О. Серебряков [6], О. Стишов [7; 8], А. Юдіна [14]. Питання про функціонування оказіональних одиниць у мові української преси залишається відкритим, бо до цього часу повністю не з'ясовано весь спектр виражальних можливостей оказіоналізмів.

Ілюстративний матеріал, дібраний з газет та журналів, переконливо засвідчує, що okazіоналізми здатні виконувати різноманітні стилістичні функції. Вони залежать від частини мовної належності okazіоналізмів, способів словотворення, індивідуального стилю автора, контекстуального оточення.

Для мови української преси аналізованого періоду характерні два види okazіоналізмів, які відрізняються своїм функціональним призначенням. Причиною виникнення одних є номінативна функція. Такі okazіоналізми несуть на собі передусім інформативно-комунікативне навантаження, а емоційні відтінки в них відчуються досить слабо. Причиною виникнення інших є експресивно-стилістичні функції. Ці okazіоналізми мають не лише змістове навантаження, а й стильове. Вони створені з метою вираження певних почуттів, емоційних відтінків та з метою урізноманітнення викладу, надання свіжості та неординарності висловлюваній інформації.

Номінативну функцію okazіональних одиниць виділяють усі мовознавці. Таку функцію виконують okazіоналізми, що позначають соціально-політичні явища, процеси, називають прибічників кого-небудь, їхні погляди. Ці лексеми переважно утворюються від прізвищ та імен політичних діячів: *гриньовець, горинівець, жириновщина, кучміст, кучманіст, масолівець, морозівець, павличківець, симоненківець, кучмократія, пинзенківець* тощо. Подібні okazіоналізми завжди мають стилістично-нейтральний, офіційно-діловий тон. Навіть іронічна інтонація контексту, у якому функціонують подібні утворення, не змінює їхнього стилістично-нейтрального забарвлення: *Рухівці-«чорноволивці» нарешті стали «удовенківцями», утвердивши голову як лідера партії й претендента на державне кермо.*

Номінативна функція офіційно-ділового характеру властива okazіональним утворенням на кшталт *антиофіціоз, ярликотворець, «ельцинське» оточення, екс-«Чорноморець», екс-Югославія, «ющенківський» клан* тощо.

Номінативна функція okazіоналізмів тісно пов'язана з когнітивною функцією мови, щодо якої вона є похідною. Оскільки okazіональні одиниці представлені переважно іменниками, то номінативна функція є однією з основних функцій, що виконуються okazіоналізмами, напр.: *...Актор (чоловік), розігруючи пришелепувату хохлушку (Я – с Подгороднього) «випендрювавсь» жажливою «тарاپуньківщиною», безбожно калічачи прекрасну українську мову...*

Процес номінації нового явища або поняття завжди є відображенням творчого характеру мовленнєвої діяльності автора, оскільки, здійснивши пошук відповідного слова й не знайшовши потрібної назви, мовець легко створює її сам, використовуючи для цього відомі йому словотвірні моделі або окремі лексичні зразки. Якщо okazіоналізми зумовлені прагненням дібрати експресивний еквівалент до уже наявного поняття, то в такому випадку йдеться про номінативно-експресивну функцію. Таку функцію виконують okazіоналізми, що використовуються в заголовках, рубриках, рекламі, анонсах, оскільки вони є джерелом влучності, дотепності та нетрафаретності вислову, чим і привертають увагу читачів, напр.: *Через поле, через гай ходить хлопчик «Вогнеграй». Виконкоміана. Прес-палітра. Фотожарт. Політичне вбивство цапа-кандидата. Журналіст-Камікадзе.*

Крім номінативної функції, okazіональні одиниці виконують цілу низку експресивно-стилістичних функцій. Це зумовлено тим, що інформація в газетах та журналах розрахована на емоційне сприйняття читачів, тому поява оригінальних лексем є основою пошуку нестандартного висловлення думки та відтворення певної мовної ситуації.

Дієвість експресивних функцій зумовлена новизною й незвичністю okazіоналізмів. Вони переважно базуються на дії рефлексу, коли реакція читача на експресивний вплив okazіоналізму є важливою ланкою, яка стимулює його подальшу увагу. І. Арнольд вважає, що стилістична функція – це «залежність інформації іншого характеру від структури твору» [1, с. 3]. На думку В. Чабаненка, «тенденція до експресивності вислову сприяє появі численних словотвірних okazіоналізмів... Стилістично зумовлене позанормативне індивідуально-авторське словотворення хоча здебільшого й осмислене в соціальному відношенні, проте розраховане не на комунікативно-функціональне сприйняття, а лише на естетично-оцінне» [11, с. 125]. Наприклад, переважна більшість okazіоналізмів, утворених за допомогою суфіксодів *-ман, -маній, -фоб, -роб, -носець, -філ* є стилістично маркованими: *комунофоб, ринкофобія, грошороб, НАТОманія, приватоман, бітломан, оскарносець, олигофіл, семітофіл*. Такі слова, безперечно, створені для вираження авторських потреб.

Однією з експресивно-стилістичних функцій є емотивна (емоційна), тобто функція передавання почуттів та емоцій. Оказіоналізми, що виконують цю функцію, створюються з метою вираження певного почуття чи оцінки якогось явища. У них відчутно сприймаються емоційно-експресивні відтінки, а оцінний бік має навіть більшу вагу, ніж пізнавальний. Такі оказіоналізми виражають своєрідну характеристику кого- або чого-небудь, як позитивно-оцінного, так і негативно маркованого характеру. Аналізований матеріал свідчить, що переважають негативно-оцінні оказіоналізми. Це пояснюється тим, що більшість газет та журналів перебуває на передньому краї політичної, ідеологічної, етнічної та конфесійної боротьби. Виразну емоційну семантику у своєму значенні містять лексеми, що називають негативні явища сучасного суспільного життя, процеси та дають негативну характеристику політичних сил антидержавного спрямування, напр.: **городротнарод, городотворець, лжеінформація, манкуртопарламентар** тощо.

Оказіоналізми негативно маркованого характеру відзначаються влучністю свого використання, інколи навіть дошкульністю та іронією, напр.: *А нині, через кілька десятків років, мільйони квартирантів у цих так званих «хрущобах-трущобах» самі без вихідних і свят, повністю відмовились од життя для себе.* Вони є результатом авторського пошуку з метою урізноманітнення викладу інформації.

Як засвідчує фактичний матеріал, оказіоналізмів позитивно-оцінного характеру у мові преси кінця ХХ ст. значно менше порівняно з оказіоналізмами, які мають негативне забарвлення: **квітояблукова «Земля», цікавинка, розвершигорювати, оковпачувати** тощо. Такі оказіоналізми надають контексту відчуття піднесеності, ліризму, патетики, тим самим стилістично наснажуючи його, напр.: ... *А далі сей же автор практично повністю окупівно-купує й оковпачує, розвершигорює своєю безкінечною в просторі і часі «Думою про Ковпака».*

З чіткою стилістичною метою – передати значення неординарності, новизни, влучності, експресивності – виникли в мові преси оказіоналізми з префіксом **супер-**, активізація яких зумовлена соціальними особливостями нашого часу. Це, зокрема, відхід від традиційного стилю, виникнення чогось нового, грандіозного, напр.: **суперкомп'ютер, суперМАЗ, супершоп** тощо. Вони сприяють пошвавленню викладу, викликають позитивні або негативні емоції в читача, напр.: *Дирекція супершопу «Жіночий бронжилет» оголосила черговий набір привабливих осіб без комплексів і без засобів до існування для рекламування інтимних деталей жіночого гардеробу.*

З емотивною функцією оказіоналізмів тісно пов'язана експресивна функція. Експресивна функція – призначення мовних елементів для впливу на адресата шляхом особливих виражально-зображальних засобів, таких як образність, інтенсивність, новизна, незвичність та незвичайність, напр.: *Однією з ознак цього трагічного розриву між поколіннями, що відбулися на екрані, були стрічки про дітей-«монстрів» – «Екзорсист», «Омен», «Три кроки в маячні» та інші* Досить часто емотивну та експресивну функції розглядають у поєднанні, тобто виділяють єдину експресивно-емотивну функцію, напр.: *Приємним відкриттям став вищий рівень шоу-майстерності Ірини Білик, яка хоч і в іміджі Мадонни (чорні панчохи з поясом, платиновий блондинизм, секс-претензії на сцені), але була на висоті.*

У мовознавчій науці розрізняють експресивність двох видів – адгерентну та інгерентну. Адгерентна проявляється тільки при вживанні слова в контексті. Інгерентна експресивність не залежить від контексту чи певної ситуації, вона внутрішньо властива слову в усіх випадках його вживання, напр.: **кіноохолодження, кінодинамітна сила, позахутірмихайлівський народ, тодішньо-вже-нинішня ситуація, плакатно-життєрадісно-комсомольське.** Оказіоналізмам властиві обидва види експресивності, але слід звернути увагу на те, що утворення, семантика та функціонування оказіоналізмів безпосередньо залежать від контексту.

Залежність експресивної функції від унікальної структури оказіональних слів ілюструють графемні оказіоналізми, які є стилістично маркованими одиницями індивідуально-авторського характеру. Такі утворення надзвичайно експресивні. Ця експресія зумовлена не просто прагненням створити нову номінативну одиницю, а бажанням автора досягти іронії або викликати комічний ефект, напр.: **заКАДРИти, ЗУБри, СніДанок, ГУБАрнатор.** Номінативний аспект теж є необхідним компонентом графемних оказіоналізмів, але номінативна діяльність мовця в цьому випадку підпорядкована вирішенню дещо інших стилістичних завдань. Введення ж їх у контекст у поєднанні з іншими лінгвістичними засобами

сприяє досягненню образності висловлювання в цілому, напр.: *Не їжте на Сніданок сирих Україн, або кохайтеся, чорноброві, та не з москалями у міжпарламентській асамблеї за формулою 52 на 148*. Особливо широко вони вживаються в заголовках, бо є номінаціями, ключовими моментами статті, напр.: **ЗУБРИ** – на полицю.

Створюючи оказіональні лексеми, журналіст прагне вплинути на читача. Отже, емотивна та експресивна функції оказіоналізмів тісно пов'язані з імпресивно-вольовою, тобто функцією впливу на адресата. Показовими в такому випадку є слова **обальзакуватися, французитися, відекранювати, бульварнути, сковбасити, шапкозакидацький настрій**. Вживання таких оказіоналізмів пов'язане з прагненням викликати в адресата певну реакцію позитивного чи негативного характеру, тобто з імпресивно-вольовою функцією тісно пов'язана асоціативна: **інтервбивці, безхатність, «браття-наші-менші»-неросіяни**.

Отже, оказіональні одиниці завжди мають конкретну мету й викликають у читачів певні асоціації. Для них характерні величезні стилістичні можливості, оцінна сила, поняттєва, пізнавальна та естетична місткість завдяки притаманному їм різноманітному функціональному навантаженню.

### Список використаних джерел

1. Арнольд И.В. О стилистической функции / И.В. Арнольд // Вопросы теории английского и русского языков: Ученые записки / Ленинградский государственный педагогический институт им. А.И. Герцена. – Л.: Изд-во ЛГПИ, 1970. – Т. 471. – С. 3–12.
2. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов / О.С. Ахманова. – М.: Советская энциклопедия, 1966. – 608 с.
3. Калниязов М.У. Оказиональные и потенциальные слова в языке современной периодики (Суффиксальные имена существительные): автореф. дис. ... канд. филол. наук / М.У. Калниязов. – М., 1978. – 19 с.
4. Колесник Г.М. Мова газети в епоху НТР / Г.М. Колесник // Науково-технічний прогрес і мова. – К.: Наукова думка, 1978. – С. 91–109.
5. Маремпольський В.Ф. Словотвір індивідуальних дієслівних неологізмів як засобу стилістичного оновлення мови української радянської поезії 60–70-х років / В.Ф. Маремпольський // Студії з мовознавства. – 1975. – С. 246–247.
6. Серебряков А.Н. Суффиксальные окказиональные образования и их стилистические функции (по материалам прессы 70-х годов) / А.Н. Серебряков // Исследования языка художественного произведения. – Куйбышев, 1979. – С. 103 – 106.
7. Стишов О. Новотвори на основі власних назв у мові засобів масової інформації / О. Стишов // Наукові записки. – Серія: Філологічні науки (Мовознавство). – Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В. Винниченка, 2001. – Вип. 31. – С. 51–55.
8. Стишов О. Оказіоналізми у мові сучасних мас-медіа / О. Стишов // Культура слова. – К.: Наукова думка, 2001. – Вип. 59. – С. 72–76.
9. Телия В.Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц / В.Н. Телия. – М.: Наука, 1986. – 142 с.
10. Харченко В.К. Разграничение оценочности, образности, экспрессии и эмоциональности в семантике слова / В.К. Харченко // Русский язык в школе. – 1976. – № 3. – С. 66–71.
11. Чабаненко В.А. Основи мовної експресії / В.А. Чабаненко. – К.: Вища школа, 1984. – 168 с.
12. Чабаненко В.А. Стилїстика експресивних засобів української мови / В.А. Чабаненко. – Запоріжжя: ЗДУ, 2002. – 351 с.
13. Шмелев Д.Н. Русский язык в его функциональных разновидностях (К постановке проблемы) / Д.Н. Шмелев. – М.: Наука, 1977. – 168 с.
14. Юдина А.Д. Оказионализмы на страницах периодики / А.Д. Юдина // Русская речь. – 1999. – № 5. – С. 59–69.

### References

1. Ahmanova, O.S. *Slovar' lingvisticheskikh terminov* [Dictionary of linguistic terms]. Moscow, Sovetskaja jenciklopedija Publ., 1966, 608 p.

2. Arnol'd, I.V. *O stilisticheskoy funktsii* [On the stylistic features]. *Uchenye zapiski "Voprosy teorii anglijskogo i russkogo jazykov"* [Scientists notes "Problems in the theory of the English and Russian languages"], Leningrad, LGPI Publ., 1970, vol. 471, pp. 3-12.
3. Chabanenko, V.A. *Osnovi movnoi ekspresii* [Fundamentals of linguistic expression]. Kyiv, Vishha shkola Publ., 1984, 168 p.
4. Chabanenko, V.A. *Stilistika ekspresivnih zasobiv ukraïns'koï movi* [The style of expressive means Ukrainian language]. Zaporizhzhja, ZDU Publ., 2002, 351 p.
5. Harchenko, V.K. *Razgranichenie ocenocnosti, obraznosti, jekspressii i jemocional'nosti v semantike slova* [Differentiation estimated, imagery, expression and emotion in the semantics of the words]. *Russkij jazyk v shkole* [Russian language at school], 1976, no. 3, pp. 66-71.
6. Judina, A.D. *Okkazionalizmy na stranichah periodiki* [Nonce words on the pages of periodicals]. *Russkaja rech'* [Russian speech], 1999, no. 5, pp. 59-69.
7. Kalnijazov, M.U. *Okkazional'nye i potencial'nye slova v jazyke sovremennoj periodiki (Suffiks'al'nye imena sushhestvitel'nye)*. Avtoref. dis. kand. filol. nauk [Occasional and potential words in the language of contemporary periodicals (suffixed nouns)]. Moscow, 1978, 19 p.
8. Kolesnik, G.M. *Mova gazet v epohu NTR* [Language newspaper in the era of the STR]. *Naukovo-tehnichnij progres i mova* [Scientific and technological progress and language]. Kyiv, Naukova dumka Publ., 1978, pp. 91-109.
9. Marempol's'kij, V.F. *Slovotvir individual'nih dieslivnih neologizmiv jak zasobu stilistichnogo onovlennja movi ukraïns'koï radjans'koï poezii 60-70-h rokiv* [Word formation verb individual stylistic neologisms as a means of updating language Ukrainian Soviet poetry 60-70 years]. *Studii z movoznavstva* [Studies in Linguistics], 1975, pp. 246-247.
10. Serebrjakov, A.N. *Suffiks'al'nye okazional'nye obrazovanija i ih stilisticheskie funktsii (po materialam pressy 70-h godov)* [Suffixed occasional education and their stylistic features (based on the press 70-ies)]. *Issledovanija jazyka hudozhestvennogo proizvedenija* [Research language of art]. Kujbyshev, 1979, pp. 103-106.
11. Shmelev, D.N. *Russkij jazyk v ego funkcional'nyh raznovidnostjah (K postanovke problemy)* [Russian language in its functional varieties (To the problem)]. Moscow, Nauka Publ., 1977, 168 p.
12. Stishov, O. *Novotvori na osnovi vlasnih nazv u movi zasobiv masovoï informacii* [Tumors on the basis of proper names in the language of the media]. *Naukovi zapiski. Serija "Filologichni nauki" (Movoznavstvo)* [Scientific Notes. Series "Philology" (Linguistics)]. Kirovograd: RVC KDPU im. V. Vinnichenka Publ., 2001, pp. 51-55.
13. Stishov, O. *Okkazionalizmi u movi suchasnih mas-media* [Occasionalism in the mas-media]. *Kul'tura slova* [Culture words]. Kyiv, Naukova dumka Publ., 2001, issue 59, pp. 72-76.
14. Telija, V.N. *Konnotativnyj aspekt semantiki nominativnyh edinic* [Connotative aspect of semantics of nominative units]. Moscow, Nauka Publ., 1986, 142 p.

В статье рассматривается проблема экспрессии, экспрессивности и экспрессивной лексики в языковедческой литературе. Акцент сделан на понятии «окказиональная коннотация». Особое внимание сосредоточено на функциях окказионализмов в языке украинской прессы конца XX в. Доказано, что для прессы анализируемого периода характерны два вида окказионализмов, которые отличаются своим функциональным назначением. Причиной возникновения одних является номинативная функция, других – экспрессивно-стилистические функции.

*Ключевые слова:* экспрессия, экспрессивность, коннотация, окказионализм, номинативная функция, экспрессивно-стилистические функции.

The article is devoted to the analysis of problem of expression, expressive and expressive vocabulary in the linguistic literature. The focus was on the concept of "occasional connotation". Particular attention is focused on the functions occasionalisms in Ukrainian language press of the late 20-th century. It is proved that the press analyzed period is characterized by two types occasionalisms other than its functional purpose. The cause of one is the nominative function, others – expressive and stylistic features.

*Key words:* expression, expressive, connotation, occasionalism, nominative function, expressive and stylistic features.

Одержано 3.03.2015.